

nowionym przez Niego Kościele jedynie prawdziwym, podczas gdy w treści Apologotyka nie zawiera nic z traktatu o Kościele, lecz kończy się na str. 56, a traktat de Ecclesia zaczyna na str. 59.

2) Na stronie 56 autor zapowiada, że w traktacie o Kościele będzie posługiwał się metodą dogmatyczną, t. j. będzie rozpatrywał tezy w świetle wiary a w rzeczywistości konkluzje w sekcji pierwszej o boskim pochodzeniu Kościoła Rzymskokatolickiego są wysnuwane przy pomocy rozumu, co autor lojalnie zaznacza na str. 118.

3) Pomimo zapowiedzi na str. 118 i 119, że Eklezjologię będzie wykladał metodą dogmatyczną czyli w świetle wiary, Autor uzasadnia tezy Soboru Watykańskiego (ses. 3, rozdz. 3) o cechach Kościoła metodą empiryczno - filozoficzną (str. 120—128).

Ks. Bolesław Radomski

Apologétique — nos raisons de oriere — réponses aux objections. Wydawnictwo Bloud et Gay w Paryżu, 1948, wyd. II.

Dzieło zostało wydane po raz pierwszy w r. 1937. Druge wydanie przerobiono w ten sposób, że niektóre rozdziały poprawiono, inne zaś nowo napisano. Lista autorów obejmuje 37 nazwisk znanych w literaturze teologicznej. Książka liczy 1492 stron, z czego (I—VIII) poświęconych jest przedmowom, 1388 tekstowi, 96 ilustracjom na papierze kredowym.

Po przedmowach kard. Roques, arc. z Rennes, biskupa Brunhes z Montpellier i wydawców następuje wykład składający się z artykułu wstępnego i trzech części. Artykuł traktuje o zagadnieniach ogólnych dotyczących apologetyki, do których należą: definicja, możliwość, przedmiot i metoda apologetyki. Część pierwsza zatytułowana „*Première position de l'Apologétique Chretienne*” przedstawia zarzuty i odpowiedzi należące do przedmiotu traktatu „*De religione in genere*”. W tej części autorzy omawiają niekatolickie opinie odnoszące

się do faktu religijnego, problemu istnienia Boga, nieśmiertelności duszy, natury i pochodzenia religii, teozofii, objawienia, aktu wiary, i cudów. Część druga „*Apologetyka brana we właściwym znaczeniu*“ rozpatruje zagadnienia sporne dotyczące przygotowania Ewangelii w Starym Testamencie, charakteru mesjańskiego Chrystusa, początków chrześcijaństwa, nadprzyrodzoności Kościoła katolickiego, herezji, Kościołów odszczepieńczych, religij niechrześcijańskich oraz nawrócenia. Ponieważ tekst części drugiej byłby co do swych rozmiarów nieproporcjonalny do tekstu części pierwszej, gdyby wszystkie zagadnienia i zarzuty były w nim uwzględnione, kierownictwo wydawnictwa uniknęło tej niedogodności w ten sposób, że w drugiej części uwzględniło tylko trudności ogólniejsze, natomiast zarzuty specjalne umieściło w trzeciej części. Część trzecia omawia trudności dotyczące Pisma św., dogmatu, moralności, historii Kościoła, stosunku wiedzy do religii. Po tekście wydawcy zamieszczają na 96 stronach obrazy ilustrujące wykład.

Według zamierzenia redakcji dzieło to ma łączyć w sobie dwie cechy: encyklopedii apologetycznej i podręcznika informującego wykształconych katolików o doktrynach niezgodnych z nauką katolicką oraz sposobie ich zbijania zarówno zarzuty jak odpowiedzi są zwięzłym i systematycznym wykładem poglądów. Autorzy artykułów Apologetyki podają również racje, którymi te poglądy są uzasadniane przez swych zwolenników. Wydawnictwo zaopatruje tekst w odnośniki skierowujące czytelnika do literatury fachowej. Apologetyka nie jest więc wykładem teologii fundamentalnej t.j. systematycznym uzasadnieniem przy pomocy rozumu motywów wiarygodności chrześcijańskiego objawienia oraz kryteriologicznego waloru źródeł poznania objawienia, przechowujących objawienie w sposób nieskażony. Apologetyka natomiast jest zbiorem odpowiedzi na zarzuty przeciwników katolicyzmu.

Dzieło to, według intencji wydawnictwa przeznaczone dla świeckich, jest bardzo wszechstronne i gruntowne, może oddać nieocenione usługi. Korzystając z tej publikacji mogą

nie tylko zrozumieć pogląd katolicki na wszelkie atakowane kwestie i znaleźć w niej gotową odpowiedź, lecz także pogłębić obiektywną znajomość poglądu przeciwników. Apologetyka może być bardzo pożyteczna księżom-duszpasterzom i księżom-prefektom przy przygotowaniu kazań i konferencji apologetycznych, przemów, wykładów itd.

Z omawianego dzieła mogą również odnieść korzyść naukowcy, bo ono zawiera wyczerpujący zbiór najaktualniejszych zagadnień apologetycznych i trudno dostępną literaturę z okresu wojennego i powojennego. Dzięki wysokiemu poziomowi sprawozdawczemu gwarantowanemu przez znane i wybitne nazwiska na lu teologii katolickiej Apologetyką można się posługiwać jako uzupełnieniem *Dictionnaire d'Apologétique* (1925—1928) w poznaniu problemów apologetycznych aktualnych w ostatnim dwudziestoleciu.

Aby nie zaciemniać wykładu balastem naukowym, cytaty są skąpo przyłączone. Po omówieniu każdej grupy zarzutów podano najważniejszą literaturę przedmiotu. Wykład jest na ogół bardzo jasny ale nie w równym stopniu. Tekst pióra E. Magnin'a niekiedy czytelnik z trudnością rozumie, bo autor nie wyraża myśli swoimi słowami, lecz przytacza dosłownie teksty z referowanych dzieł.

Ks. Bolesław Radomski

S. Indelicato, Dottore in Dir. Can. S. Theol. e in Filosofia, *Le basi giuridiche del processo di beatificazione*. Roma, Officium libri catholici, Piazza Ponte S. Angelo, 28. 1944. Stron 122 dużej ósemki.

Na wstępie autor podaje krótki zarys procecu beatyfikacji. W ciągu pierwszych trzech wieków istnienia kościoła biskupi decydują o wprowadzeniu kultu poszczególnych lub całych grup męczenników, sprawy te badają jednak na synodach. Klemens I ustanowił w kościele notariuszów, by pilnie zbierali wszelkie wiadomości o męczennikach. Bowiem sprawa męczeństwa była badana skrupulatnie, trzeba było wykazać